

Endre Szemerédi

Endre Szemerédi ble født 21. August 1940 i Budapest. Han er Permanent Research Fellow ved Alfréd Rényi Institute of Mathematics, Hungarian Academy of Sciences, i Budapest. Siden 1986 har han også vært New Jersey Professor of Computer Science ved Rutgers University i New Jersey, USA.

Szemerédi har hatt gjestestillinger ved Stanford University (1974), McGill University, Montreal (1980), University of South Carolina (1981–1983) og University of Chicago (1985–1986). Han var Fairchild Distinguished Scholar ved California Institute of Technology i 1987–88. Han har også mottatt Aisenstadt Chair ved Centre de Recherches Mathématiques, University of Montreal. I 2008 var Szemerédi Eisenbud Professor ved Mathematical Science Research Institute, Berkeley.

Endre Szemerédi er blitt beskrevet som en matematiker med usedvanlig forskningskraft, og hans innflytelse på dagens matematikk er enestående. Han begynte imidlertid sent som matematiker. Først studerte han medisin i et år og arbeidet deretter på en fabrikk før han gikk over til matematikken. Endre Szemerédi studerte ved Eötvös Loránd-universitetet i Budapest der han fikk sin Master of Science-grad (M.Sc.) i 1965. Deretter begynte han ved Moskva-universitetet hvor han tok sin Ph.D. i 1970 under Israel M. Gelfand.

Endre Szemerédís usedvanlige matematiske talent ble oppdaget da han var ung student i Budapest, av hans mentor Paul Erdős. Szemerédi levde opp til mentorens store forventninger ved å bevise flere fundamentale teoremer av enorm betydning. Mange av resultatene hans har generert forskning for fremtiden og har lagt grunnlaget for nye retninger i matematikken. Endre Szemerédi har publisert over 200 vitenskapelige artikler.

I anledning Szemerédís 70-årsdag i 2010 arrangerte Alfréd Rényi Institute of Mathematics og János Bolyai Mathematical Society en konferanse i Budapest for å feire hans prestasjoner. I boken *An Irregular Mind*, som ble utgitt før konferansen, heter det at «Szemerédi har et 'uvanlig intellekt'. Hjernen hans har andre koblinger enn hos de fleste matematikere. Mange av oss beundrer hans unike måte å tenke på, hans usedvanlige klarsyn».

Endre Szemerédi mottar Abelprisen 2012 «for sitt fundamentale bidrag til diskret matematikk og teoretisk informatikk, og som anerkjennelse for disse bidragenes gjennomgripende og varige innflytelse på additiv tallteori og ergodeteori», for å sitere Abelkomiteen.

Diskret matematikk er studiet av strukturer som grafer, sekvenser, permutasjoner og geometriske konfigurasjoner. Matematikken i slike strukturer danner grunnlaget for teoretisk informatikk og informasjonsteori. Professor Szemerédi var en av de første til å forstå viktigheten av teoretisk informatikk.

Priser og utmerkelser: Endre Szemerédi har mottatt en rekke priser og utmerkelser for sine bidrag til matematikk og informatikk. I 2008 ble han tildelt Leroy P. Steele Prize for Seminal Contribution to Research av American Mathematical Society. Samme året mottok han Rolf Schock Prize in Mathematics fra det kongelige svenske vitenskapsakademiet. Av andre priser kan nevnes:

- Grünwald Prize (1967)
- Grünwald Prize (1968)
- Rényi Prize (1973)
- Pólya Prize for Achievement in Applied Mathematics (SIAM) (1975)
- Pris fra det ungarske vitenskapsakademiet (1979)

Endre Szemerédi er korresponderende medlem (1982) og medlem (1987) av det ungarske vitenskapsakademiet og medlem (2010) av US National Academy of Sciences. Han har vært medlem av Institute for Advanced Study (IAS) ved Princeton-universitetet. I 2010 ble Szemerédi æresdoktor ved Charles-universitetet i Praha.